

BIJZONDERE WAARNEMINGEN EN VONDSTEN

Een Duinstinkzwam in Delft

Ham, R. van der, 2012. A find of *Phallus hadriani* in Delft (Province of South Holland). *Coolia* 55(2): 80–81.

In Nederland zijn tot nu toe zes Stinkzwamsoorten gevonden (Phallaceae sensu Hosaka et al., 2006, = excl. *Clathrus*): Grote stinkzwam (*Phallus impudicus*), Duinstinkzwam (*P. hadriani*), Gesluierte dame (*P. duplicatus*), Kleine stinkzwam (*Mutinus caninus*), Roze stinkzwam (*M. ravenelii*) en Spitse stinkzwam (*M. elegans*). De Grote stinkzwam komt vooral in de zandige plantengeografische districten algemeen voor. De andere soorten zijn minder algemeen (Duinstinkzwam, Kleine stinkzwam, Roze stinkzwam) of veel zeldzamer: de Gesluierte dame is enkele keren gevonden op de grens van het Laagveen- en het Renodunaal-district, en de Spitse stinkzwam op een paar plekken op de Veluwe (Arnolds et al., 1995; Nauta & Vellinga, 1995; Chrispijn et al., 2000; Boomsluiters, 2007).

De Duinstinkzwam wordt door Dam et al. (2006, p. 63) gepresenteerd als voorbeeld van een soort waarvan de verspreiding min of meer tot de duinen beperkt is. In het geval van de Duinstinkzwam is er ook een aantal vondsten uit het binnenland bekend. In de kustdistricten is de Duinstinkzwam aangetroffen vanaf het Zwin in Zeeuwsch-Vlaanderen tot op Rottumeroog, vooral op onbegroeide plaatsen bij Helm en Zandhaver. In het binnenland laat het kaartje in Dam et al. (l.c.) zes uurhokken zien. Volgens het karteringsbestand hebben die betrekking op de volgende gegevens:

1. Huizen, zanddijk bij haven, 1938, km-hokken 26.42.51 en 26.52.11,
2. Breukelen, 1993, km-hok 31.36.15,
3. Amersfoort, 1943, uurhok 32.33,
4. Doorwerth, 1990, km-hok 40.21.14, populieren/wilgenbos met grazige/kruidenrijke ondergroei,
5. Mill, 1995, km-hok 46.31.33, loofhoutsingel/bosrand op droge voedselarme zand/leembodem met grof strooisel.

Een kanttekening bij de vermelding voor Amersfoort: uurhok 32.33 is een aanname (meded. Jaap Wisman). De Duinstinkzwam was aanwezig tijdens de tentoonstelling van de Rijks HBS te Amersfoort; Reynders (1943) merkte daarbij op dat hij de soort in de omstreken van Amersfoort nog nooit had aangetroffen.

Op 18 september 2011 vond mijn buurvrouw Marieke de Roo in Delft (km-hok 37.15.45) een duivelsei van een Duinstinkzwam bij een bamboeplant in haar tuin. Ze herkende de vondst niet direct, en samen met haar kinderen Fenne en Kars Beugels heeft ze het ei doormidden gesneden (Figuren 1 en 2) en vervolgens aan mij laten zien. Met hulp van diverse kanten is het daarna als een ei (violet aangelopen) van de Duinstinkzwam gedetermineerd. Omdat ik het materiaal paraat wilde houden voor eventueel verder onderzoek, heb ik het in een

Figuur 1. Het doorgesneden duivelsei (7 cm hoog) van de Duinstinkzwam. (Foto: Ben Kieft)

Figuur 2. De onderste helft van het duivelsei. (Foto: Ben Kieft)

koelkast gelegd (helften tegen elkaar). Na een weekje vergeten was de steel gestrekt en waren de beide helften min of meer vergroeid (Figuur 3).

Hoe de Duinstinkzwam in Delft terecht gekomen is, blijft onduidelijk. Bij de Traliestinkzwam (*Clathrus ruber*) is er sprake van een duidelijk verband tussen de vondsten en de aanwezigheid van bamboe, en is de soort waarschijnlijk met bamboeplanten uit Zuid-Europa (Portugal, Spanje, Italië) meegekomen (Boomsluiters, 2011). Dit zou ook voor de Delftse Duinstinkzwam kunnen gelden, ook al ligt het kustareaal van de Duinstinkzwam niet ver van Delft. Voor zover bekend is geen van de andere binnenlandse exemplaren bij bamboe gevonden.

Met dank aan Marieke de Roo en Fenne en Kars Beugels (ontdekkers), Willem de Wilde, Luis Morgado, Leo Jalink (determinatie), Ad van den Berg, Nico Dam en Jaap Wisman (karteringsgegevens) en Ben Kieft (foto's).

Literatuur

- Arnolds, E., Kuyper, Th.W., Noordeloos, M.E. (red.) 1995. Overzicht van de paddestoelen in Nederland. Nederlandse Mycologische Vereniging.
- Boomsluiters, M. 2007. De Spitse stinkzwam op de Veluwe. *Coolia* 50(2): 95.
- Boomsluiters, M. 2011. De Traliestinkzwam: toevallige gast of exoot? *Coolia* 54(3): 143–146.
- Chrispijn, R., Lennie, J., Nauta, M., Veerkamp, M. & Vellinga, E. 2000. Kaartenbijlage overzicht van de paddestoelen in Nederland II. Nederlandse Mycologische Vereniging.
- Dam, N., Kuyper, Th.W., Dam, M. 2006. Basisboek Paddestoelen. Nederlandse Mycologische Vereniging.
- Hosaka, K. et al. 2006. Molecular phylogenetics of the gomphoid-phalloid fungi with an establishment of the new subclass Phallomycetidae and two new orders. *Mycologia* 98: 949–959.
- Nauta, M. & Vellinga, E. 1995. Atlas van Nederlandse paddestoelen. Balkema.
- Reynders, A.F.M. 1943. Interessante vondsten in 1943 (IV). *Fungus* 14: 63–66.

Raymond van der Ham, Delft

Figuur 3. Het 'uitgekomen' duivelsei (totale hoogte 12,5 cm) na een verblijf van een week in een koelkast. (Foto: Ben Kieft)

